

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

PRESSEMELDING FRA NIBIO, 4.12.2017: Arealbarometre for Nord-Norge

Grasfôra husdyr bærer jordbruket i nord

De naturgitte forutsetningene for jordbruk synker med breddegraden. I Nordland, Troms og Finnmark er andelen av landets jordbruksareal henholdsvis 7, 3 og 1 prosent.

Det viser en fersk arealressursoversikt presentert i NIBIOs fylkesvise Arealbarometer. Barometrene viser samlet areal i fylkene, hvor mye som er landbruksareal, hva jorda egner seg til og hva den faktisk blir brukt til. Nytt av året er det at også nedbygd matjord blir vist.

Jordbruk tufta på gras og utmark

Jordbruket i våre tre nordligste fylker står likevel sterkt innenfor enkelte produksjoner. Troms er for eksempel landets største geitemelksprodusent med vel 6,1 mill. liter tildelt melkekvote i 2017. Neste på lista er Møre og Romsdal med 3,5 mill. liter. Kvotene i Norge er totalt 22,6 mill. liter.

- Vi har landets beste utmarksbeiter, noe som gir godt grunnlag for geite- og sauehold. Dyrka jord med innmarksbeite og gras er en nødvendig forutsetning for helårsproduksjon, forteller landbruksdirektør Berit Nergård Nyre.

Hun framhever grovfôrbasert husdyrproduksjon som svært viktig for jordbruket i Troms.

Også i Nordland er grovfôrproduksjon bærebjelken i jordbruket. Tilnærmet alt jordbruksareal er i bruk som innmarksbeite, eller til produksjon av gras (grovfôr), ifølge Arealbarometeret, vedlagt.

I Finnmark drives jordbruket under svært marginale forhold, med kort vekstsesong og lite varme. Landbruksdirektør Torhild Gjølme i Finnmark kommenterer:

- Langs kysten er det i dag få gårdsbruk i drift. 60 prosent av gårdsbrukene i fylket er i Alta og Tana. Her er det også knyttet lakseretter til jorda, noe som gjør den attraktiv for flere enn de som driver husdyrproduksjon, sier hun.

Gjølme forteller om vekst i melkeproduksjon og sauehold de siste årene, og at dette er en positiv utvikling i tråd med målsettingen om å øke jordbruksproduksjonen i Finnmark.

Endra arealbruk er krevende

Stadig færre gårdsbruk og endret arealbruk gjør det stadig mer krevende å drive jordbruk i Nordland, kan konstituert landbruks- og reindirektør John Kosmo fortelle:

- I enkelte kommuner er det rift om den dyrka jorda som finnes, mens det i andre kommuner kan være vanskelig å finne gårdbrukere som ønsker å drive tilgjengelig jord.

- Slik utviklingen har vært, og med den eiendomsstrukturen som er i Nordland, drives i dag 50 prosent av jorda som leiejord. Det resulterer tidvis i lange transporter, mangelfull utnyttelse av husdyrgjødsel og dårlig stelte jordbruksarealer, sier Kosmo.

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

PRESSEMELDING FRA NIBIO, 4.12.2017: Arealbarometre for Nord-Norge

Mangel på bønder og bruk av jorda fører til både gjengroing og at dyrka jord går ut av drift. Til tross for nydyrking av større arealer enn det som er registrert nedbygd, øker ikke det totale jordbruksarealet. Kosmo mener forklaringen trolig er at en del jordbruksareal er gått ut av drift.

Også landbruksdirektøren i Finnmark beskriver gjengroing av arealer som en utfordring for fylket, kombinert med få gårdsbruk i drift.

Konkurranse om matjorda

Nordland, Troms og Finnmark har til felles at lokalsamfunn og jordbruksareal ligger spredt. Småskala-jordbruket er viktig for bosetting og landskapsstruktur. Samtidig er den dyrka jord under press.

Den beste jorda ligger rundt byene og tettstedene med de utfordringer det gir for spørsmål om omdisponering av jordbruksareal til for eksempel boligbygging og samferdselsprosjekter.

Landbruksdirektørene i de tre fylkene uttrykker alle uro for fortsatt nedbygging av matjord. Gode planprosesser vil være avgjørende for å sikre jordvernet framover.

I Troms har nesten ti prosent av jordbruksarealene gått ut av drift de siste ti årene. Også i Nordland meldes det om mye nedbygging av jordbruksareal til utvidelse av lufthavner og bedring av veier.

- Vi har ikke matjord å miste, så da gjelder det å prioritere strengt og tenke alternative løsninger når presset på matjorda er der, sier landbruksdirektør Nergård Nyre i Troms.

Troms fylkeskommune har innført at landbrukets kjerneområder skal innarbeides i kommunenes samfunns- og arealplan. Dette for at kommunene skal vektlegge jordvern og omdisponere mindre dyrket mark.

Om Arealbarometeret

Jostein Frydenlund er avdelingsleder for Landbrukskart i NIBIO, og har ansvaret for oppdatering og utvikling av Arealbarometerene. De blir brukt av næring, forvaltning og politikere når de trenger overblikk over arealressursene og samfunnsverdien av dem. Han kommenterer:

- I en tid med økende utfordringer knyttet til matproduksjon, klima og energi, vil informasjonsbehovet for planlegging og beredskap innen disse områdene øke. Da er det viktig at vi har kart som blir oppdatert etter hvert som endringer skjer.

Arealressurskartene fra NIBIO er tilgjengelige på web. Kommunevise Arealbarometer blir også laget.

Kontaktperson ved NIBIO

Jostein Frydenlund

Leder for avdeling Landbrukskart, divisjon Kart og statistikk ved NIBIO

Telefon: 45 28 87 14

E-post: jostein.frydenlund@nibio.no

Fleire kontaktpersoner og kilder på neste side:

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

PRESSEMELDING FRA NIBIO, 4.12.2017: Arealbarometre for Nord-Norge

Kontaktpersoner ved Fylkesmannens landbruksavdelinger i Nordland, Troms og Finnmark

John Kosmo

Konstituert landbruks- og reindriftsdirektør, Fylkesmannen i Nordland

Telefon: 75 54 78 48 / 92 63 14 84

E-post: fmnojko@fylkesmannen.no

Berit Nergård Nyre

Landbruksdirektør, Fylkesmannen i Troms/Romssa Fylkkamánni

Telefon: 77 64 21 10 / 91 16 56 04

E-post: fmtrBNN@fylkesmannen.no

Torhild Gjølme

Landbruksdirektør, Fylkesmannen i Finnmark

Telefon: 78 95 05 94 / 96 23 70 79

E-post: fmfitogj@fylkesmannen.no

Lenker til kilder

- [Arealbarometrene](#) er lagt ved som pdf-er. Figurer, tekst og bilder kan brukes fritt.
- [Flere Arealbarometer](#)
- Detaljerte arealressurskart kan du se på: kilden.nibio.no/
- Se også utdrag av fakta nederst i denne saken

FAKTA FRA AREALBAROMETRENE FOR NORDLAND, TROMS OG FINNMARK – SE DESSUTEN AREALBAROMETRENE SOM EGNE VEDLEGG:

(i dekar)	Sum jordbruksareal	Fulldyrka jord	Overflatedyrka jord	Innmarksbeite
Finnmark	148 530	104 196	14 369	29 965
Troms	377 658	264 262	27 158	86 238
Nordland	752 283	534 141	28 337	189 805
Norge	11 297 000	8 751 000	302 000	2 244 000

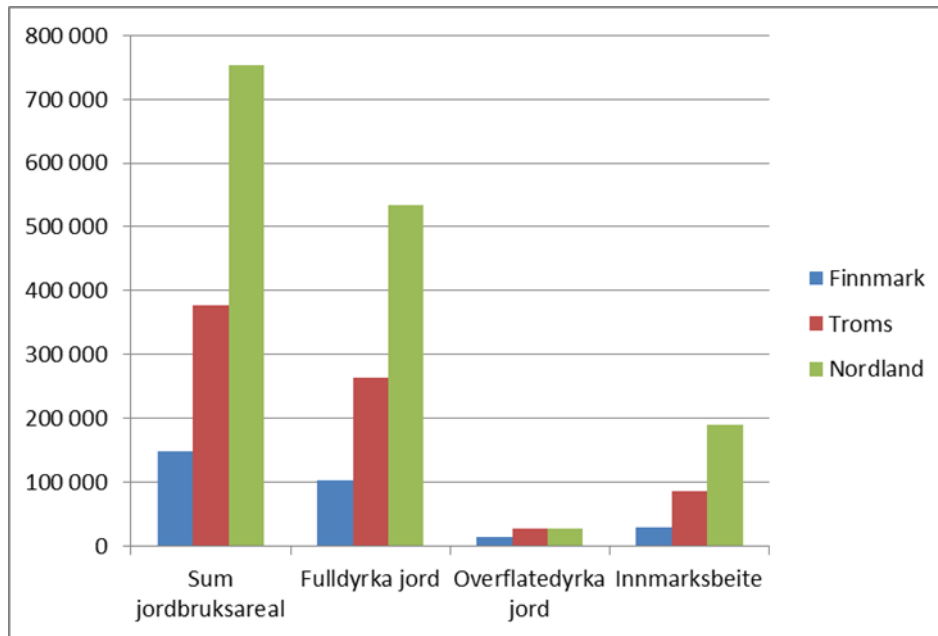

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

PRESSEMELDING FRA NIBIO, 4.12.2017: Arealbarometre for Nord-Norge

TALLENE I TABELLEN OVENFOR VIST I SØYLEDIAGRAM:

SUM JORBRUKSAREAL OG ULIKE AREALTYPER I PROSENT AV NORGES TOTALE AREALER:

	Sum jordbruksareal	Fulldyrka jord	Overflatedyrka jord	Innmarksbeite
Finnmark	1 %	1 %	5 %	1 %
Troms	3 %	3 %	9 %	4 %
Nordland	7 %	6 %	9 %	8 %
Norge	100 %	100 %	100 %	100 %

DEFINISJONER:

Fulldyrka jord	Overflatedyrka jord	Innmarksbeite
Jordbruksareal som er dyrka til vanlig pløyedybde, kan benyttes til åkervekster eller eng og som kan fornyes ved pløying.	Jordbruksareal som for det meste er ryddet og jevnet i overflaten slik at maskinell høsting er mulig, men som ikke kan pløyes til vanlig pløyedybde.	Jordbruksareal som ikke kan høstes maskinelt, men kan benyttes til beite. Minst 50 prosent av arealet skal være dekt av kulturgras eller beitetålede urter.

NIBIO

NORSK INSTITUTT FOR
BIOØKONOMI

PRESSEMELDING FRA NIBIO, 4.12.2017: Arealbarometre for Nord-Norge

FIGUREN VISER SØKNADER OM PRODUKSJONSTILSKUDD FORDELT PÅ ULIKE VEKSTER:

